

Till

**Upplands Väsby kommun, Plan och miljöutskottet
Länsstyrelsen i Stockholms län, Naturvårdsenheten
Skogsstyrelsens Stockholmsdistrikt**

Förslag till bildande av Östra Runbyskogens Naturreservat

Bakgrund

I en **tidigare skrivelse** till Skogsstyrelsen, Upplands Väsby kommun och Länsstyrelsen, daterad 7 oktober 2009, påtalar jag de **mycket höga naturvärden**, med ett **stort antal rödlistade arter och signalarter**, som påträffats i **Östra Runbyskogen** vid en exkursion 27-e augusti. Vår mycket översiktliga inventering visade att Östra Runbyskogen var att betrakta både som **gammelskog** och **kalkbarrskog**. Den senare är en i landet **prioriterad skogstyp för skydd** som Sverige har ett **internationellt ansvar** för att bevara. I skrivelsen påtalar jag både vikten av **fortsatta inventeringar** och nödvändigheten av att skapa ett **långsiktigt skydd** för detta ovanliga och mycket exklusiva skogsområde.

Tidigare kunskap om Östra Runbyskogen

Illustratör **Bo Mossberg** har tidigare lyft fram Bergaskogens särpräglade växter, med rika förekomster av många orkidéarter (Mossberg & Stenberg 2005). Han har även påtalat vikten av att skydda Bergaskogen.

Upplands Väsby kommun har i sin naturinventering pekat ut ungefär **en tredjedel** av Östra Runbyskogen som skog med höga eller mycket höga naturvärden där exploatering är olämplig (Ekologigruppen AB 2008). Skogen har klassats som **naturvärden av kommunalt intresse** (34,18 hektar) med en **mindre del av länsintresse** (2,2 hektar). Se Karta 1. Kommunen har i sin inventering främst pekat på **hällmarktallskogens naturvärden**. Under

inventeringen fann man **3 rödlistade arter och signalarter**, den rödlistade reliktbocken och signalarterna tallticka (2 platser) och ullticka (Signalarter enligt Nitare 2000).

Nytt besök och sammanställning

29-e oktober 2009 besökte jag på nytt Östra Runbyskogen tillsammans med Bo Mossberg och Hans Barring. Detta besök resulterade i **ytterligare fynd** av både rödlistade arter och signalarter. Jag har därefter gjort en **sammanställning av artfynden i Östra Runbyskogen** (Bilaga 1). Denna sammanställning innefattar både mina fynd och de fynd som är gjorda av Upplands Väsbyborna Bo Mossberg, Niklas Johansson och Hans Barring. Våra besök i Östra Runbyskogen är gjorda utan vetskap om kommunens avgränsning av de delar vilka man klassat som värdefulla.

Min sammanställning innefattar idag så många som **32 rödlistade arter och signalarter, varav 14 rödlistade arter** (13 svampar och 1 kärlväxt) och **18 signalarter av svampar**. Utifrån dessa fynd har jag gjort en **avgränsning av Östra Runbyskogen**, ett till ytan ca 120 hektar (1,2 km²) stort skogsområde med mycket höga naturvärden och med rika förekomster av både rödlistade arter och signalarter. Se Karta 1.

Utifrån denna **nya kunskap om traktens höga naturvärden** är det viktigt att göra en **kompletterande naturinventering** av Runsahalvön, t.ex. den örtrika skogen på Harvauden, tallskogen vid Kairo och särpräglade alsumpskogar nordost Kairo.

Naturvärdesbedömning

För att objektivt kunna **bedöma ett områdes naturvärde** kan man använda **florapoäng** (Karström 1997). Varje **rödlistad art** får då ett värde utifrån artens rödlistekategori (Gärdenfors (red.) 2005) medan de generellt sett vanligare **signalarterna** får ett lägre värde (Diagram 1, Tabell 1). Florapoängen kan även användas för att urskilja de **värdefullaste delarna** av ett område, t.ex. en skog.

Förväntat resultat

Upplands Väsby kommun har i sin naturinventering pekat ut ungefär en tredjedel av Östra Runbyskogens areal (36,38 hektar) som skogar med höga och mycket höga naturvärden (Karta 1). Om fördelningen av rödlistade arter och signalarter i Östra Runbyskogen är jämnt fördelad skulle florapoängen för **kommunens områden** motsvara ungefär en tredjedel av den totala florapoängen. Eftersom kommunens inventering går ut på att identifiera de skogar vilka har de högsta naturvärdena **borde** florapoängen i dessa områden vara **minst hälften av den totala florapoängen**.

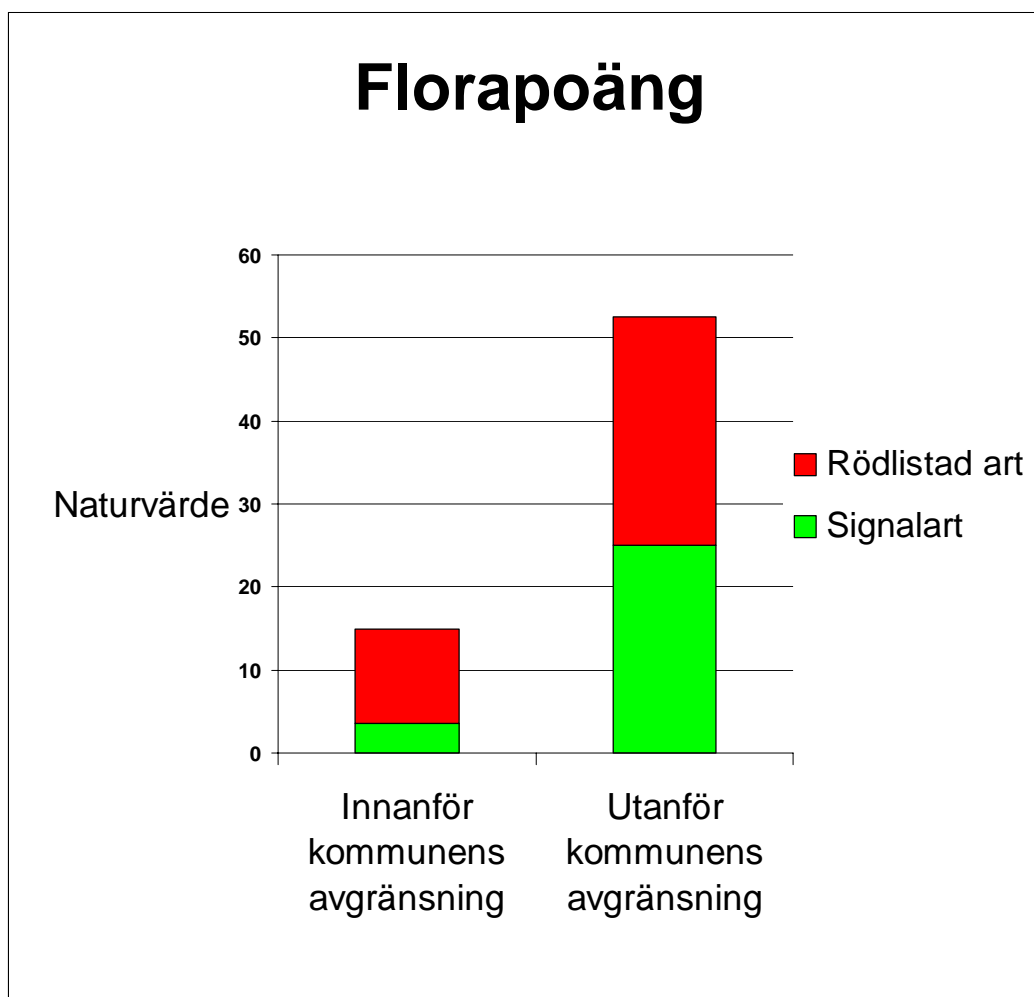

Diagram 1. Naturvärde, enligt florapoäng, innanför och utanför kommunens avgränsning av Östra Runbyskogen. Se vidare Tabell 1.

Resultat

Diagram 1 visar resultatet av naturvärdesbedömningen med hjälp av florapoäng. Bedömningen visar med all tydlighet att skogarna **utanför** kommunens avgränsning har de **högsta naturvärdena**. Detta förhållande styrks även av att kommunens inventering endast påträffade 3 rödlistade arter och signalarter.

Det är dessa **tidigare okända** kalkbarrskogar som hyser **de mest hotade arterna**, de arter och den miljö som Sverige har ett internationellt ansvar att bevara. Det är även dessa skogar som har den **högsta utvecklingspotentialen**, genom att vara de mest växtliga skogarna kommer naturvärdena här att fortsätta öka i en förhållandevis snabb takt. Denna utveckling kommer däremot inte att ske i de mer lågproduktiva hållmarkstallskogar som tidigare uppmärksammats i kommunens inventering. Samtidigt är det glädjande att man pekar på vikten av skydd för områdets hållmarkstallskogar, en miljö med höga naturvärden där Mälardalen har ett stort ansvar för skyddet i riket.

Genom att **binda ihop** skogarna, de tidigare utpekade delarna med de av oss identifierade delarna, fås ett sammanhängande skogsområde med **ett mycket stort naturvärde. Med denna avgränsning blir Östra Runbyskogen en av stockholmstraktens mest skyddsvärda tätortsnära skogar.** Jag kan även konstatera att skogen har mycket stor betydelse för det rörliga friluftslivet samt att den utgör en värdefull del av Järvakilen.

Bilda naturreservat

För att långsiktigt skydda detta värdefulla område föreslår jag ett skyndsamt bildande av **Östra Runbyskogens Naturreservat**. Jag föreslår därför att Upplands Väsby kommun och Länsstyrelsen snarast initierar denna process. Det är här viktigt att få en skötselplan för naturreservatet som gör att naturvärdena bevaras och på sikt stärks.

För att få en vidare kunskap om Runsahalvöns naturvärden bör **ytterligare inventeringar** göras. I dessa inventeringar är det viktigt att Skogsstyrelsens kunskaper tas till vara.

Jag är mycket angelägen om att hålla mig **underrättad** om arbetet med att långsiktigt skydda Östra Runbyskogen liksom dokumentation och skydd av den resterande delen av Runsahalvön.

Kontakta mig gärna vid eventuella frågor. Jag står gärna till förfogande med ytterligare information, t.ex. avseende växtplatser för enskilda arter och frågor kring avgränsning. Vid behov kan jag även göra en muntlig dragning av Östra Runbyskogens naturvärde.

Vuollerim 16 februari 2010
Vänliga hälsningar

Mats Karström

Mats Karström
Älrvägen 4
960 30 Vuollerim
0976-10120
mats.karstrom@jokkmokk.se

Mats Karström är sedan starten 1987 ledare för skogsgruppen Steget Före . Mats är ledamot i ArtDatabankens kommitté för lavar och belönades 2009 med ArtDatabankens stora naturvårdspris för sitt epokgörande arbete med att utveckla en inventeringsmetodik med hjälp av signalarter.

Tack

Ett stort tack till Bo Mossberg, Hans Barring och Niklas Johansson vilka välvilligt delat med sig av sina artfynd och sina stora kunskaper om Runsa-halvöns natur. Hans Barring har även hjälpt till med Diagram 1 och Tabell 1.

Kontaktpersoner;

Bo Mossberg (Båtsmansv. 29, 19447 Upplands Väsby, telefon 08-59032520)
Hans Barring (Prästgårdsv. 20, 19441 Upplands Väsby, telefon 073-2176300)

Östra Runbyskogens höga naturvärden kommer även att beskrivas i en kommande utställning i Naturstugan i Upplands Väsby.

Dokumentärfilmare Boris Ersson håller sedan flera år på med en film om värdefulla skogar i Sverige, Samoa, Hawaii och Ecuador. I denna film har Boris sedan mer än 20 år följt Mats Karström och Steget Före. Med start 2010 räknar han med att följa arbetet med skyddet av Östra Runbyskogen.

Litteratur;

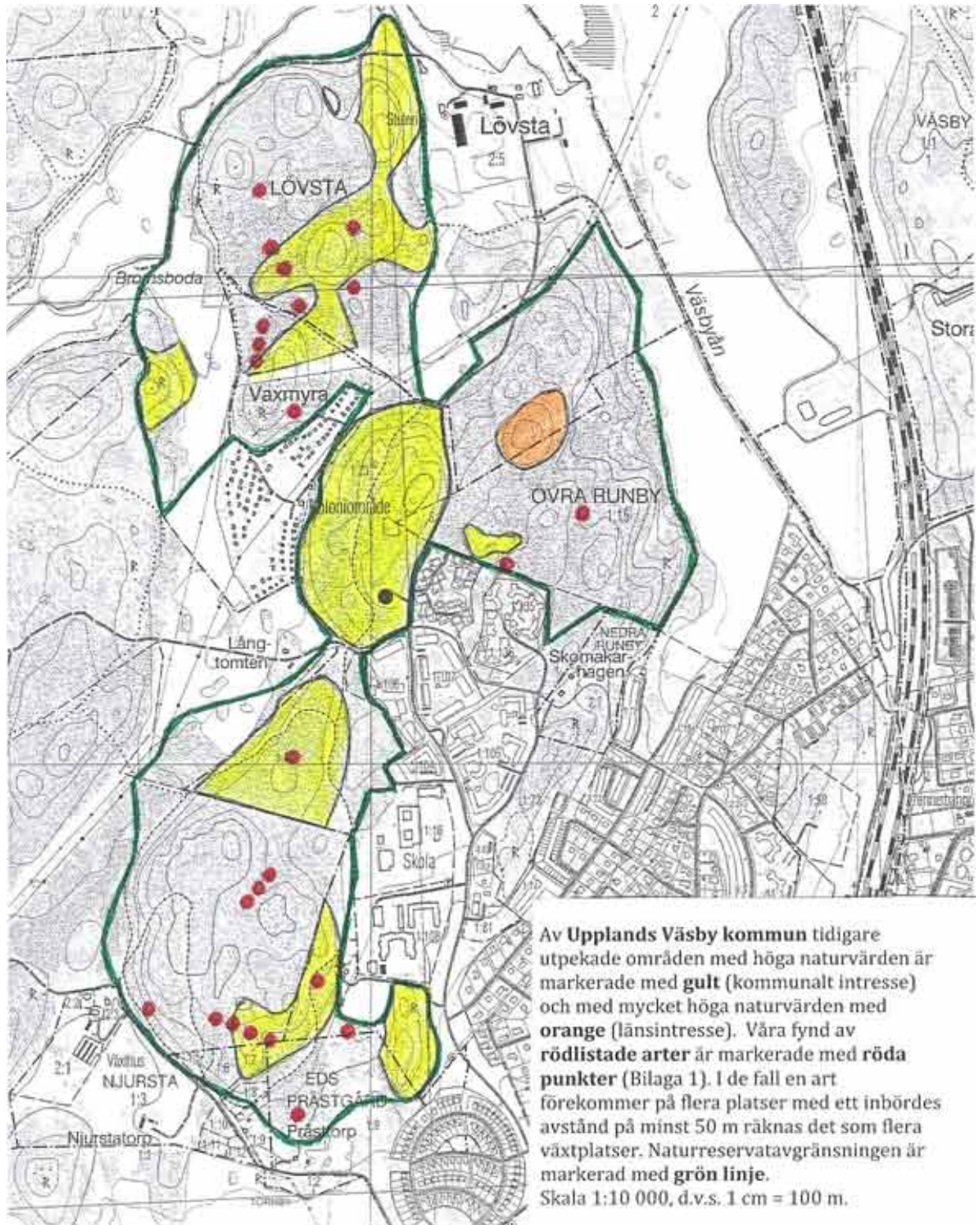
- Ekologigruppen AB 2008: Naturinventering av Upplands Väsby.
Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Bergaskogen en vildmark i miniatyr.
Gärdenfors, U. (red) 2005: Rödlistade arter i Sverige.
Karström, M. 1993: Indikatorarter för inventering av naturskogar i Norrbotten.
En metodstudie för användning av växtarter som indikatorer. Rapport 4276. Naturvårdsverket.
Karström, M. 2009: Runbyskogen, en skyddsvärd skog som bör få ett långsiktigt skydd. Tidigare skrivelse.
Nitare, J. (red) 2000: Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen.
Nitare, J. 2006: Taggsvampskogar. Skogsstyrelsen.
Nitare, J. 2006: Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar. Skogsstyrelsen.

För kännedom;

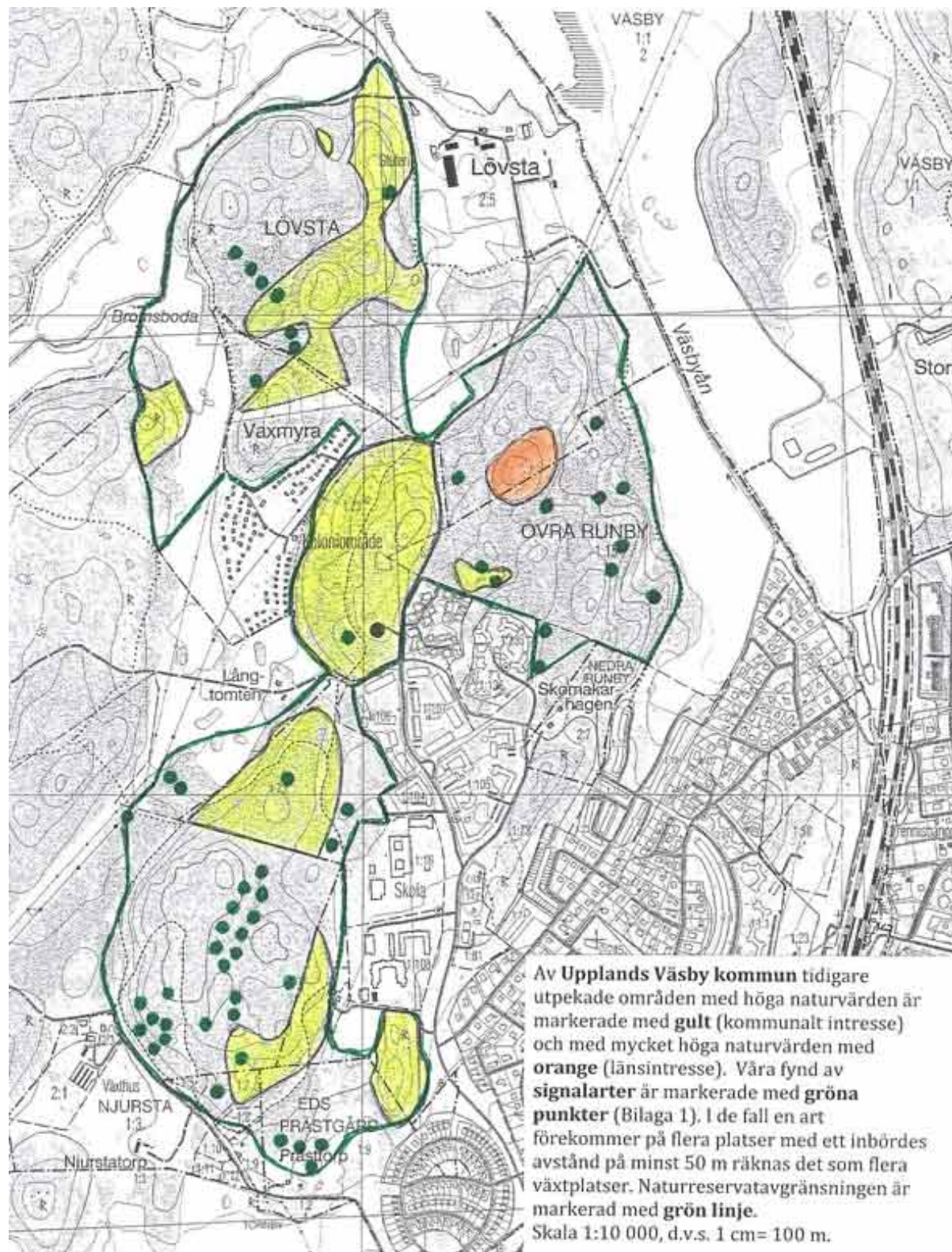
Upplands Väsby kommun, Miljö och hälsa
Upplands Väsby kommun, Teknik och fastighet
Ekologigruppen AB
Moderaterna
Folkpartiet liberalerna
Centerpartiet
Kristdemokraterna
Socialdemokraterna
Miljöpartiet De Gröna
Naturskyddsföreningen Väsby

BILAGOR

Karta 1. Förslag till avgränsning av Östra Runbyskogens naturreservat och utbredning av rödlistade arter i Östra Runbyskogen.

Karta 2. Utbredning av signalarter i Östra Runbyskogen.

Bilaga 1. Rödlistade arter och signalarter i Östra Runbyskogen

Så många som **32 rödlistade arter** och **signalarter**, varav **14 rödlistade arter** (13 svampar och 1 kärlväxt) och **18 signalarter** av svampar, är påträffade av oss innanför vår avgränsning av Östra Runbyskogen.

De 14 rödlistade arterna är fördelade enligt;

10 NT- Missgynnade + **3 VU** -Sårbara + **1 EN**- Starkt hotade

De fynd som är gjorda innan 2009 beskrivs som tidigare påträffade i området. Eftersom miljöerna är intakta torde samtliga dessa arter fortfarande finnas kvar.

Rödlistade svamparter

Grangräticka, *Boletopsis leucomelaena* VU- Sårbar

Påträffades på två platser i Lövstaskogen. Den ena platsen är hittad tidigare av Bo Mossberg.

Purpurfingersvamp(luddf.), *Clavaria purpurea* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad i Lövstaskogen av Niklas Johansson.

Kandelabersvamp, *Clavicornia pyxidata* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad på asplåga i Lövstaskogen av Niklas Johansson.

Fyrflikig jordstjärna, *Geastrum quadrifidum* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad i Bergaskogen under gammal gran.

Koralltaggsvamp, *Hericium coralloides* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad i Lövstaskogen av Niklas Johansson.

Gul taggsvamp, *Hydnellum geogenium* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad i Lövstaskogen av Niklas Johansson.

Raggtaggsvamp, *H. mirabile* EN- Starkt hotad

Påträffades med flera mycel på en plats i Lövstaskogen

Dofttaggsvamp *H. suaveolens* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad på två platser, i Bergaskogen av Bo Mossberg och i Övra Runbyskogen av Niklas Johansson.

Scharlakansvaxskivling *Hygrocybe punicea* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad av Bo Mossberg på två platser i södra delen av Bergaskogen.

Tallrisk *Lactarius musteus* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad av Bo Mossberg på flera platser i Bergaskogens hällmarkstallskogar.

Svart taggsvamp, *Phellodon niger* NT- Missgynnad

Påträffades på en plats i norra delen av i Bergaskogen.

Druvfingersvamp, *Ramaria botrytis* NT- Missgynnad

Tidigare påträffad i Lövstaskogen av Niklas Johansson.

Koppartaggsvamp, *Sarcodon lundelli* VU- Sårbar
Påträffades på så många som fyra platser i Lövstaskogen.

Rödlistade kärlväxter

Ryl *Chimaphila umbelata* VU- Sårbar
Tidigare påträffad i Bergaskogen på flera platser av Bo Mossberg och i Övra Runbyskogen på en plats av Niklas Johansson.

Signalarter svampar

Rödgul trumpetsvamp *Cantharellus aurora*
Påträffades invid bäck i ett mindre alkärr.

Flattoppad klubbsvamp *Clavariadelphus truncatus*
Tidigare påträffad i både Bergaskogen och Övra Runbyskogen.

Maskfingersvamp, *Clavaria vermicularis*
Tidigare påträffad i Övra Runbyskogen av Niklas Johansson.

Smal svampklubba, *Cordyceps ophioglossoides*
Påträffades i både Bergaskogen och Lövstaskogen.

Trådticka *Climacocystis borealis*
Påträffades på en gammal gran invid bäck i ett mindre alkärr.

Kamjordstjärna *Geastrum pectinatum*
Påträffades på två platser under gamla granar i Lövstaskogen. Tidigare sedd i både Bergaskogen och Övra Runbyskogen.

Orange taggsvamp, *Hydnellum aurantiacum*
Påträffades på en plats i Bergaskogen.

Dropptaggsvamp, *H. ferrugineum*
Påträffades på två platser i Bergaskogen.

Skarp dropptaggsvamp *H. peckii*
Påträffades på flera platser, både i Bergaskogen och i Lövstaskogen. Även noterad i Övra Runbyskogen.

Rävticka, *Inonotus rheades*
Påträffades på en klen asp i Bergaskogen. Senare sedd på en ytterligare plats i Bergaskogen.

Mandelriskä *Lactarius volemus*
Tidigare påträffad på flera platser i Bergaskogen och på en plats i Övra Runbyskogen..

Korallfingersvampar, *Ramaria subg. Ramaria*
Minst 3 arter påträffades i Lövstaskogen. Tidigare sedd av Bo Mossberg på många platser i både Bergaskogen och Lövstaskogen.

Tallticka *Phellinus pini*

Påträffad på flera platser i Bergaskogen. Hittad på ytterligare platser i Övra Runbyskogen av Hans Barring.

Guldkremla *Russula aurea*

Tidigare påträffad på flera ställen i Bergaskogen, särskilt i den södra delen, samt på en plats i Lövstaskogen.

Motaggsvamp, *Sarcodon squamosus*

Påträffades på en plats i Bergaskogen. Arten är tidigare sedd av Bo Mossberg på många platser.

Blomkålssvamp *Sparassis crispa*

Tidigare påträffad på flera platser i både Bergaskogen och Övra Runbyskogen.

Sällsynta svampar

Rund toppmurkla *Morchella esculenta*

Tidigare påträffad i Övra Runbyskogen av Niklas Johansson. Den kalkkrävande arten är sällsynt med endast enstaka kända förekomster i Mälardalen.

Utöver våra fynd har **kommunens inventering** funnit **två ytterligare arter**, den rödlistade skalbaggen reliktbody *Nothorhina punctata* (NT- Missgynnad) och signalarten ullticka *Phellinus ferrugineofuscus*. De noterade även signalarten tallticka *Phellinus pini*, vilken vi funnit på sex platser.

Tabell 1. Naturvärde, enligt florapoäng, innanför och utanför kommunens avgränsning.

Rödlistade arter	Värde ⁽¹⁾	Antal			Florapoäng	
		fyndplatser ⁽²⁾	varav innanför ⁽³⁾	varav utanför ⁽³⁾	Innanför	Utanför
Svampar						
Grangräticka	2	2	0	2	0	4
Purpurfingersvamp	1	1	0	1	0	1
Kandelabersvamp	1	1	0	1	0	1
Fyrflikig jordstjärna	1	1	1	0	1	0
Koralltaggsvamp	1	1	0	1	0	1
Gul taggsvamp	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5
Raggtaggsvamp	3	1	0	1	0	3
Dofttaggsvamp	1	2	0	2	0	2
Scharlakansvaxskivling	1	2	0	2	0	2
Tallriska	1	3	0	3	0	3
Druvfingersvamp	1	1	1	0	1	0
Svart taggsvamp	1	1	1	0	1	0
Koppartaggsvamp	2	4	1,5	2,5	3	5
Delsumma					6,5	22,5
Kärlväxter						
Ryl	2	5	2,5	2,5	5	5
Delsumma					5	5
Signalarter						
Svampar						
Rödgul trumpetsvamp	0,5	3	1	2	0,5	1
Flattoppad klubbsvamp	0,5	2	0	2	0	1
Maskfingersvamp	0,5	1	0	1	0	0,5
Smal svampklubba	0,5	1	0	1	0	0,5
Trådticka	0,5	1	1	0	0,5	0
Kamjordstjärna	0,5	4	1	3	0,5	1,5
Orange taggsvamp	0,5	2	1	1	0,5	0,5
Droptaggsvamp	0,5	2	0	2	0	1
Skarp droptaggsvamp	0,5	5	1	4	0,5	2
Rävticka	0,5	2	0	2	0	1
Mandelriska	0,5	4	1	3	0,5	1,5
Korallfingersvampar	0,5	3	0	3	0	1,5
Tallticka	0,5	6	0	6	0	3
Guldkremla	0,5	5	1	4	0,5	2
Motaggsvamp	0,5	13	0	13	0	6,5
Blomkålssvamp	0,5	3	0	3	0	1,5
Delsumma					3,5	25
TOTALSUMMA					15	52,5

(1) Varje rödlistad art får poäng utifrån artens rödlistekategori (Gärdenfors (red.) 2005) enligt NT- Missgynnad 1 poäng, VU- Sårbar 2 poäng och EN- Starkt hotad 3 poäng medan de generellt sett vanligare signalarterna (Nitare (red.) 2000) får 0,5 poäng.

(2) I de fall en art förekommer på flera platser med ett inbördes avstånd på minst 50 m räknas det som flera växtplatser.

(3) Förekomster på gränsen mellan avgränsningarna delas.